

13. STROKOVNO SREČANJE Z MEDNARODNO UDELEŽBO
KNJIŽNICA - IGRIŠČE ZNANJA IN ZABAVE
Tretje življenjsko obdobje – priložnost za nova znanja
in povezovanje

Šolski center Novo mesto, 19. oktober 2017

BRALNA PISMENOST ODRASLIH V SLOVENIJI – STANJE IN IZZIVI

mag. Estera Možina, Andragoški center Slovenije

„Obstaja zelo majhna razlika med nekom, ki ne zna brati, in nekom, ki ne želi brati. rezultat obojega je neznanje.“ (Jim Rohn)

Kako (starejše) odrasle iz ranljivih skupin
pritegniti v izobraževanje in učenje?

Kakšne so lahko posledice slabe bralne pismenosti pri (starejših) odraslih?

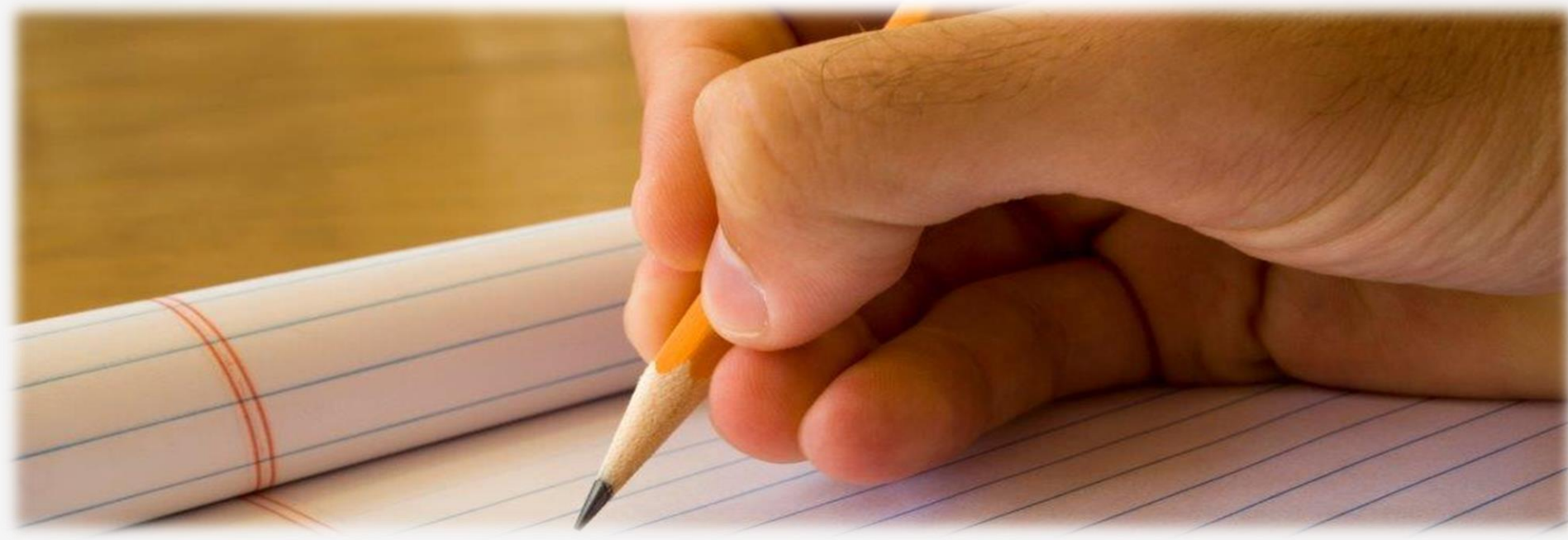

Nekateri izzivi Slovenije v prihodnjem desetletju

- **do 2020 upad nekvalificiranih delovnih mest za 40%**, srednje kvalificiranih delovnih mest za 20%, ter porast povpraševanje po visoko kvalificiranih delavcih za 20% (v ET Monitor 2014, Slovenija, stran 6).
- **do 2035 v Sloveniji dvakrat toliko starejših kot otrok**, v EU šele leta 2050 (Eurostat, 2011).
- Slovenija ima **najmanjši delež odraslih po 55 letu, ki so aktivni na trgu dela** v EU in OECD.

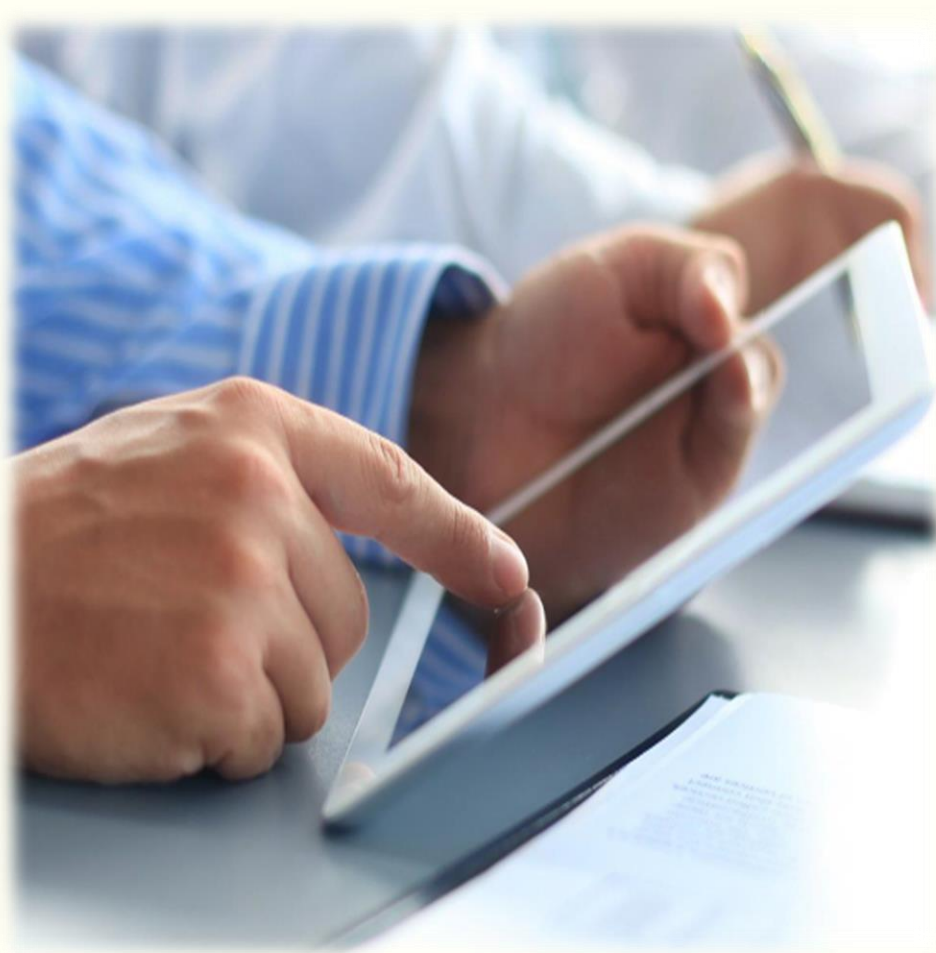

Vsebina

- Besedilne spretnosti odraslih – rezultati raziskave PIAAC 2016
- Ugotovljeni učinki slabih spretnosti pri odraslih
- Kako do boljših spretnosti odraslih – andragogika pismenosti odraslih

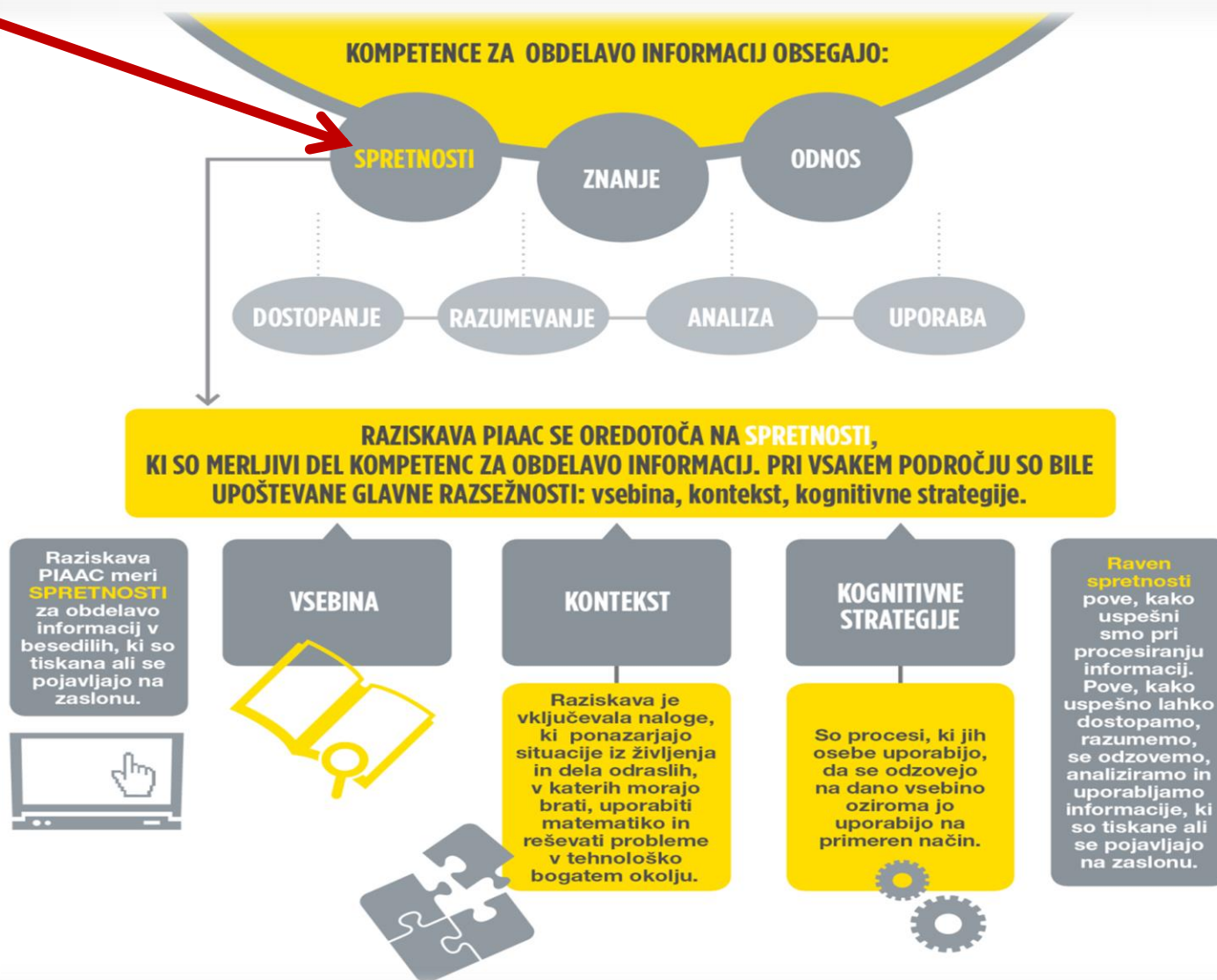
Besedilne spretnosti odraslih – rezultati raziskave PIAAC 2016

Raziskava
je merila
spretnosti
in ne
znanje.

SPRETNOSTI - merljivi del kompetence za obdelavo informacij

Kompetence za obdelavo informacij

---

so bistvene za polno sodelovanje v gospodarstvih in družbah enaindvajsetega stoletja, ki temeljijo na znanju:

- **nujne za integracijo in udeležbo** na trgu delovne sile, izobraževanje, kakovost življenja, ...;
- **prenosljive**, saj so relevantne v mnogih družbenih kontekstih in delovnih situacijah; in
- **“učljive”**, torej podvržene vplivu politike.

SPRETNOSTI za obdelavo informacij

BESEDILNE SPRETNOSTI

Zmožnost razumeti in uporabiti informacije iz različnih besedil

KOMPONENTE BRALNIH SPRETNOSTI

Razumevanje besed, stavkov in odlomkov

REŠEVANJE PROBLEMOM V TEHNOLOŠKO BOGATIH OKOLJIH

Zmožnost najti, izbrati, ovrednotiti in uporabiti informacije s pomočjo računalnika za reševanje problemov

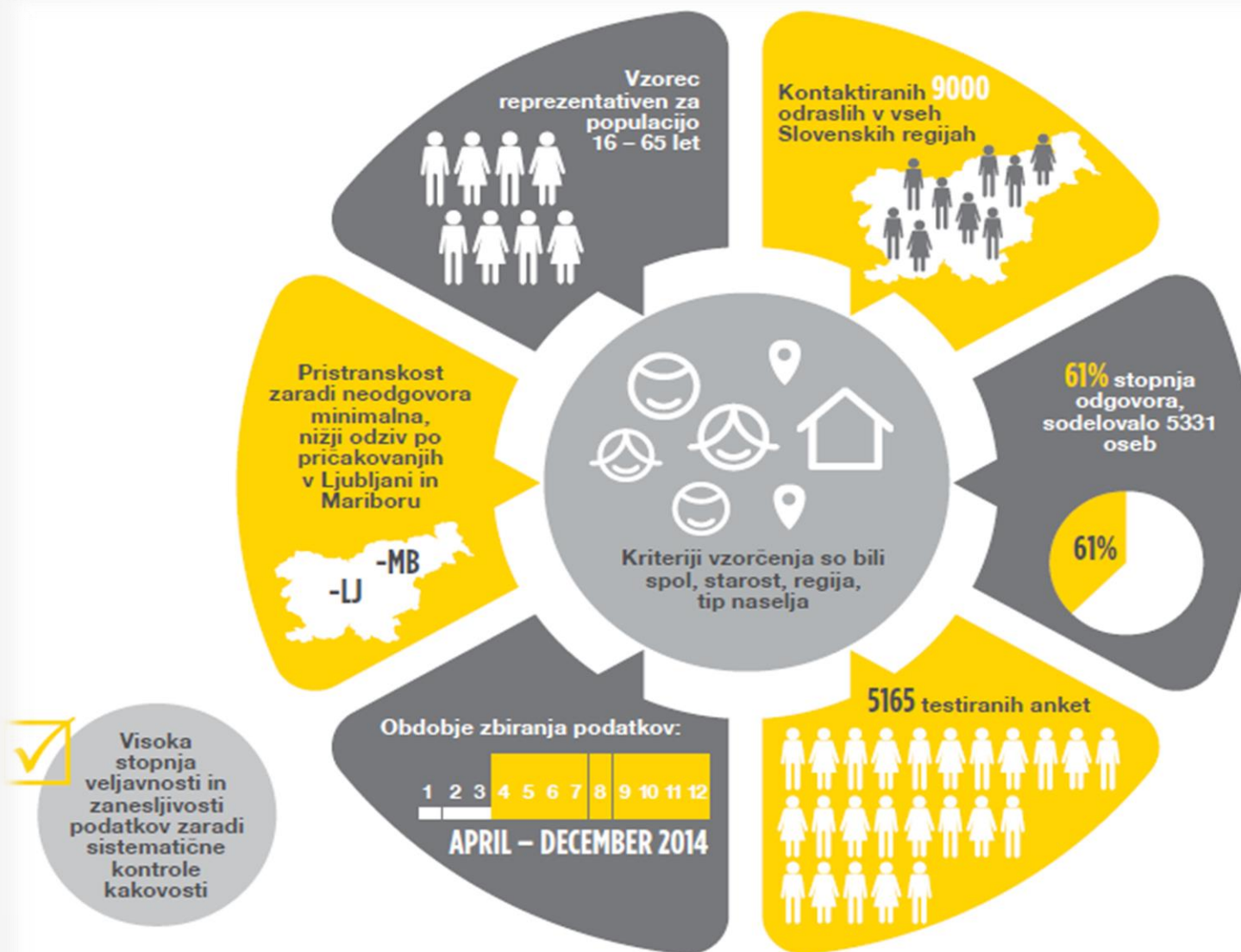
MATEMATIČNE SPRETNOSTI

Zmožnost uporabiti, interpretirati in posredovati matematične informacije ter zamisli

ZBIRA TUDI PODATKE O UPORABI SPRETNOSTI PRI DELU IN V VSAKODNEVNEM ŽIVLJENJU

Uporaba spretnosti za procesiranje informacij in nekaterih drugih spretnosti na primer samostojnost pri izbiri nalog, učenje pri delu, vplivanje na druge, sodelovanje z drugimi, organizacija časa, ročne spretnosti.

Kakovost in zanesljivost podatkov PIAAC

Kaj nas je zanimalo v PIAAC?

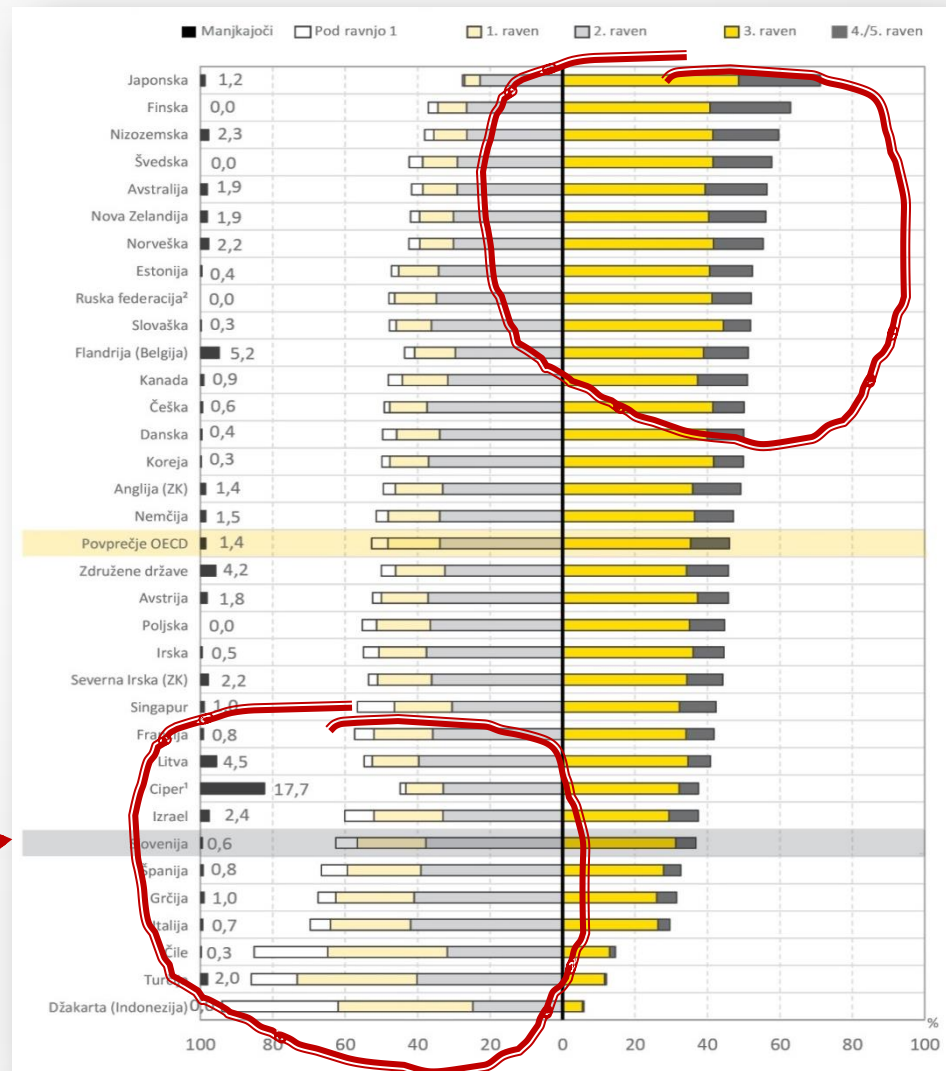

- **vpogled v zalogo spretnosti delovne sile** (katere spretnosti so razvile tekom življenja, te so drugačne od tistih, ki jih pridobimo tekom izobraževanja)
- **kako odrasli spretnosti uporabljajo** (pri delu in izven njega)
- **kako in zakaj se spretnosti razvijajo, vzdržujejo in izgubljajo** (kateri so dejavniki, ki vplivajo na to)
- **ali spretnosti ustrezajo potrebam družbe** (kakšen vpliv imajo spretnosti na položaj posameznika)
- .....

PIAAC, dosežki odraslih v besedilnih spretnostih, deleži po ravneh

Slovenija se umešča
na 28. mesto
med 34. državami

PIAAC, ocena populacije z nizkimi dosežki, Slovenija

Besedilne in matematične spretnosti

Slabo usposobljeni
33% = **400.000 oseb**

SLO ima velik delež slabo usposobljenih odraslih

OECD 26%

250.000 jih bo moralo konkurirati na trgu dela vsaj še 10 let

140.000 jih bo moralo konkurirati na trgu dela vsaj še 20 let

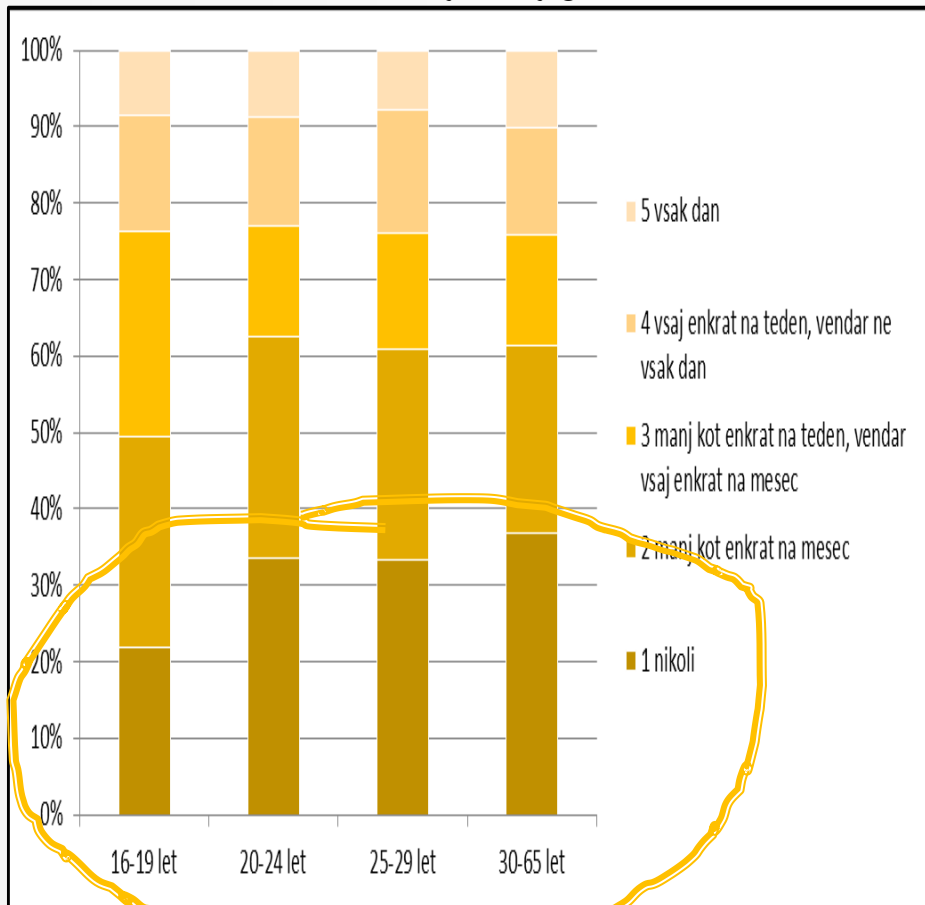
Slabo usposobljeni = ne dosegajo 2. ravni besedilnih ali matematičnih spretnosti

Vir: OECD Skills Strategy Diagnostic report, 2017

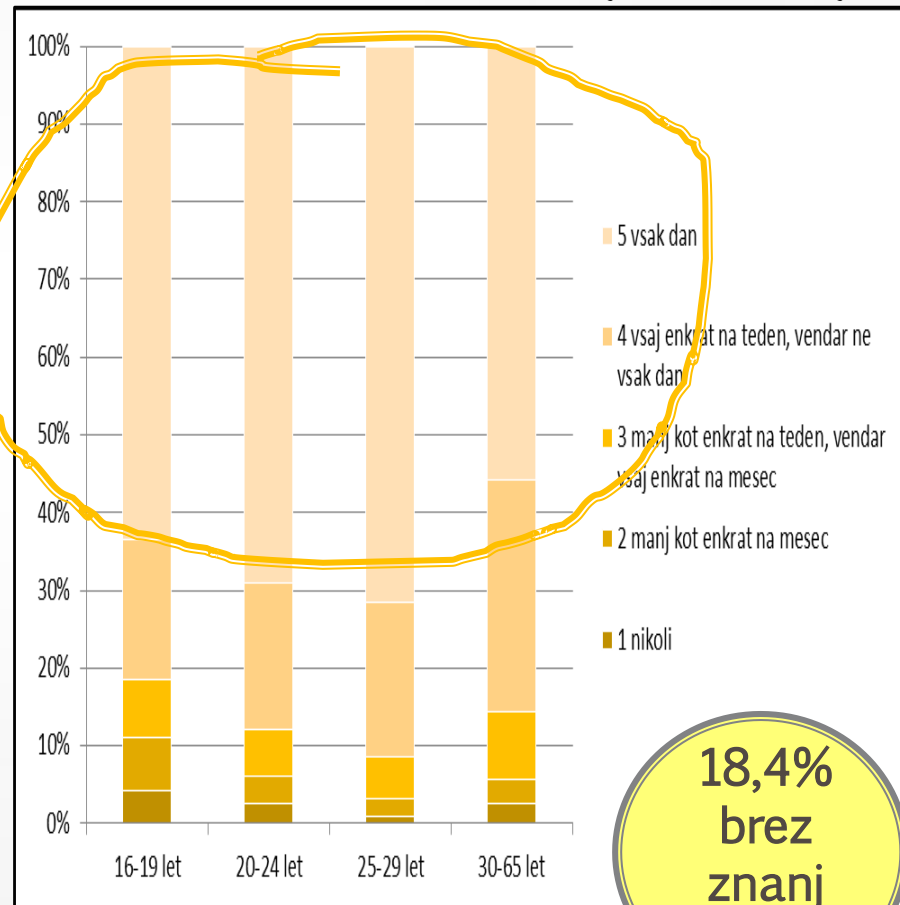

PIAAC, bralne prakse v Sloveniji , izbor, prikaz po starostnih skupinah

Branje knjig

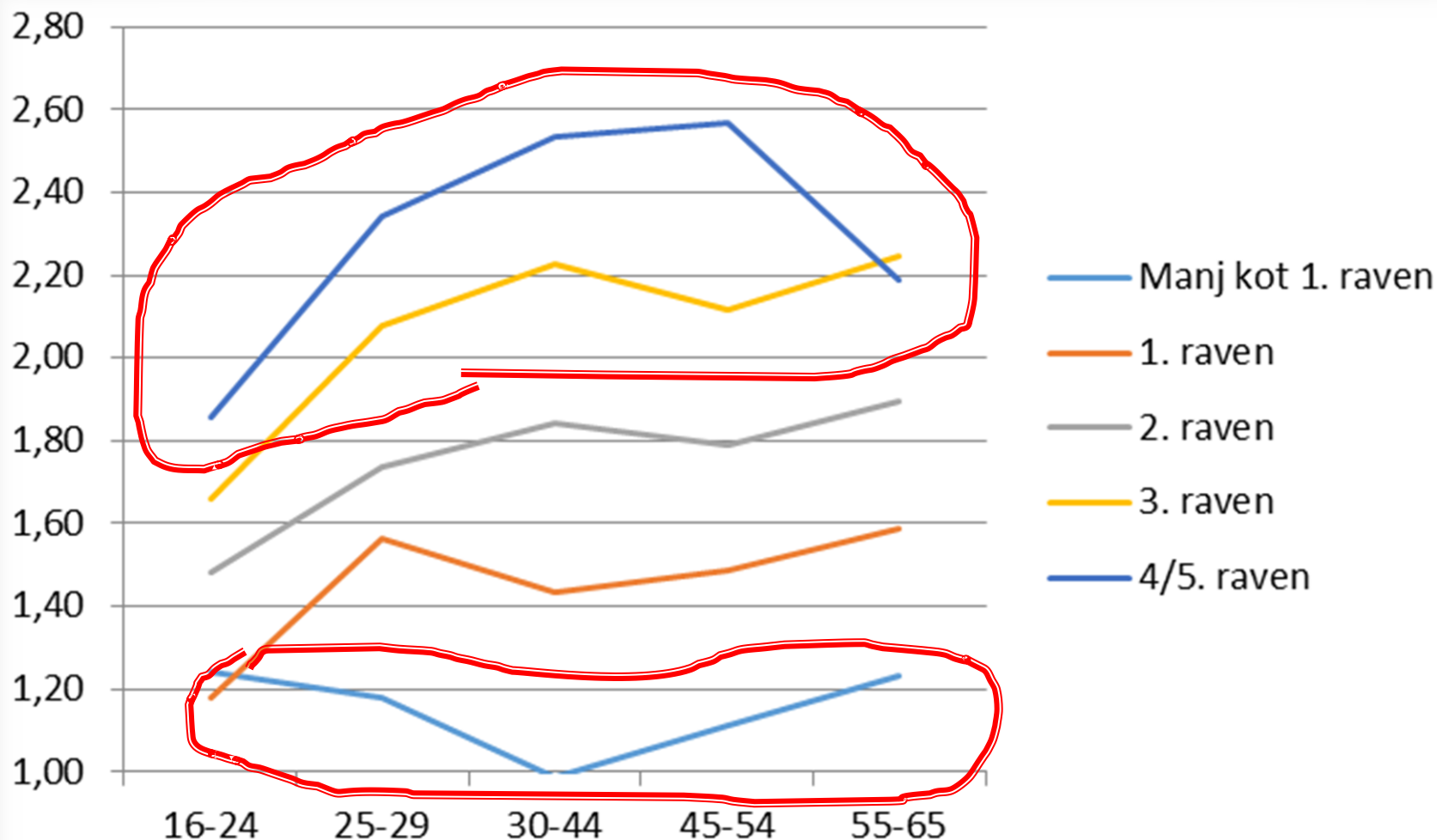

Uporaba interneta za iskanje informacij

18,4%
brez
znanj
o IKT

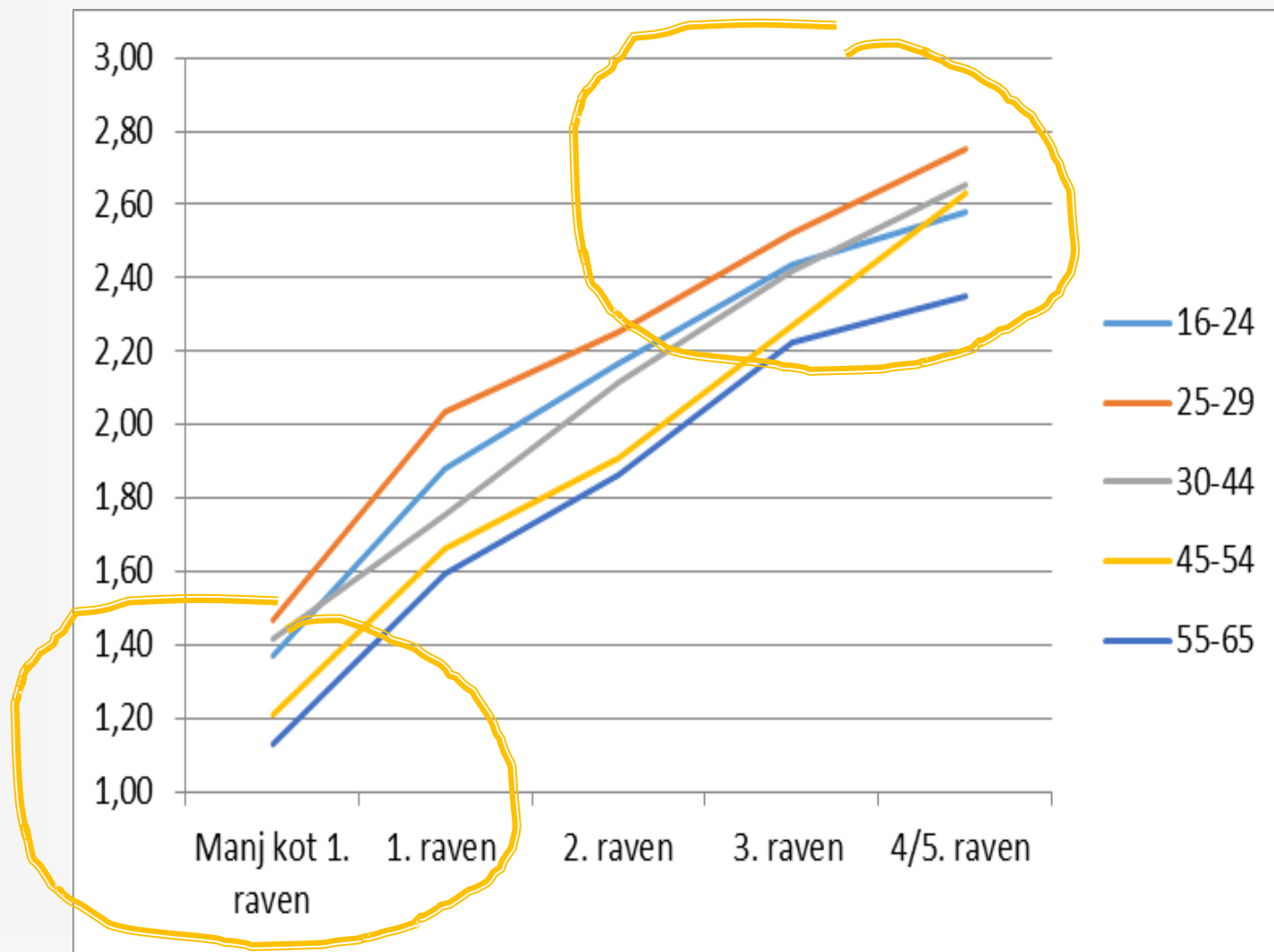
PIAAC, povprečna raba branja ,pri delu' po starostnih skupinah v Sloveniji

Vir: Raziskava spretnosti PIAAC (2012, 2015).

Opomba: Uporaba spretnosti pri delu in indikatorji uporabe spretnosti so prikazani z lestvico od 1 "nikoli" in 5 "vsak dan".

PIAAC, povprečna raba branja ,doma' po starostnih skupinah v Sloveniji

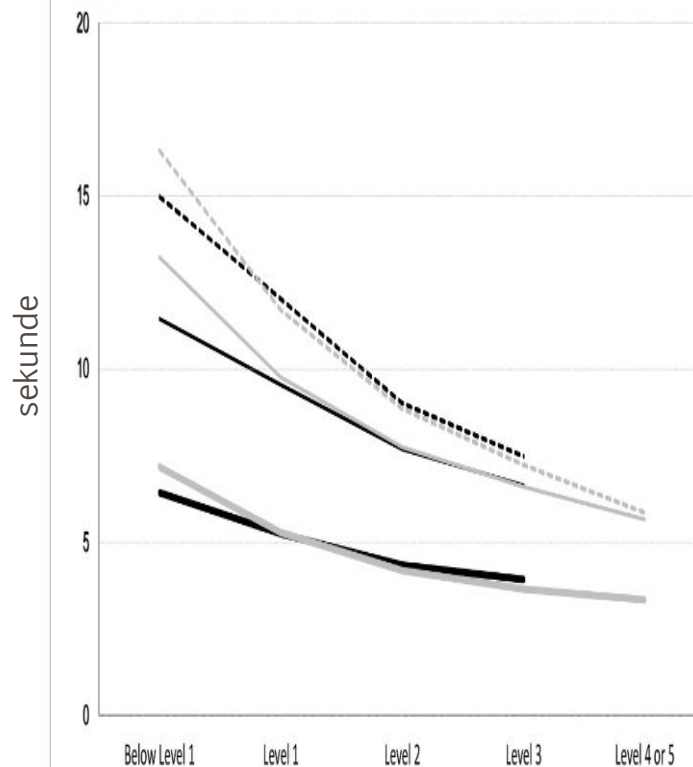
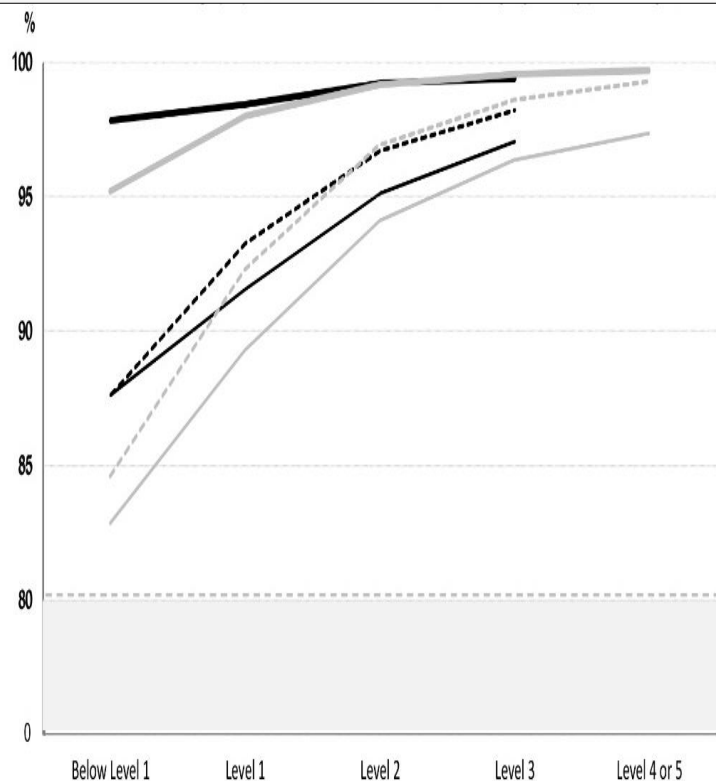
Vir: Raziskava spretnosti PIAAC (2012, 2015).

Opomba: Uporaba spretnosti v vsakdanjem življenju in indikatorji uporabe spretnosti so prikazani z lestvico od 1 "nikoli" in 5 "vsak dan".

PIAAC, bralne spretnosti glede na umestitev v besedilnih spretnosti

**Delež pravih
odgovorov**

**Čas potreben za
odgovor**

Povprečje OECD

— razumevanje besed
- - - razumevanje stavkov
— razumevanje odlomkov

SLO

PIAAC, nekatere ugotovitve o bralnih spretnostih odraslih v Sloveniji

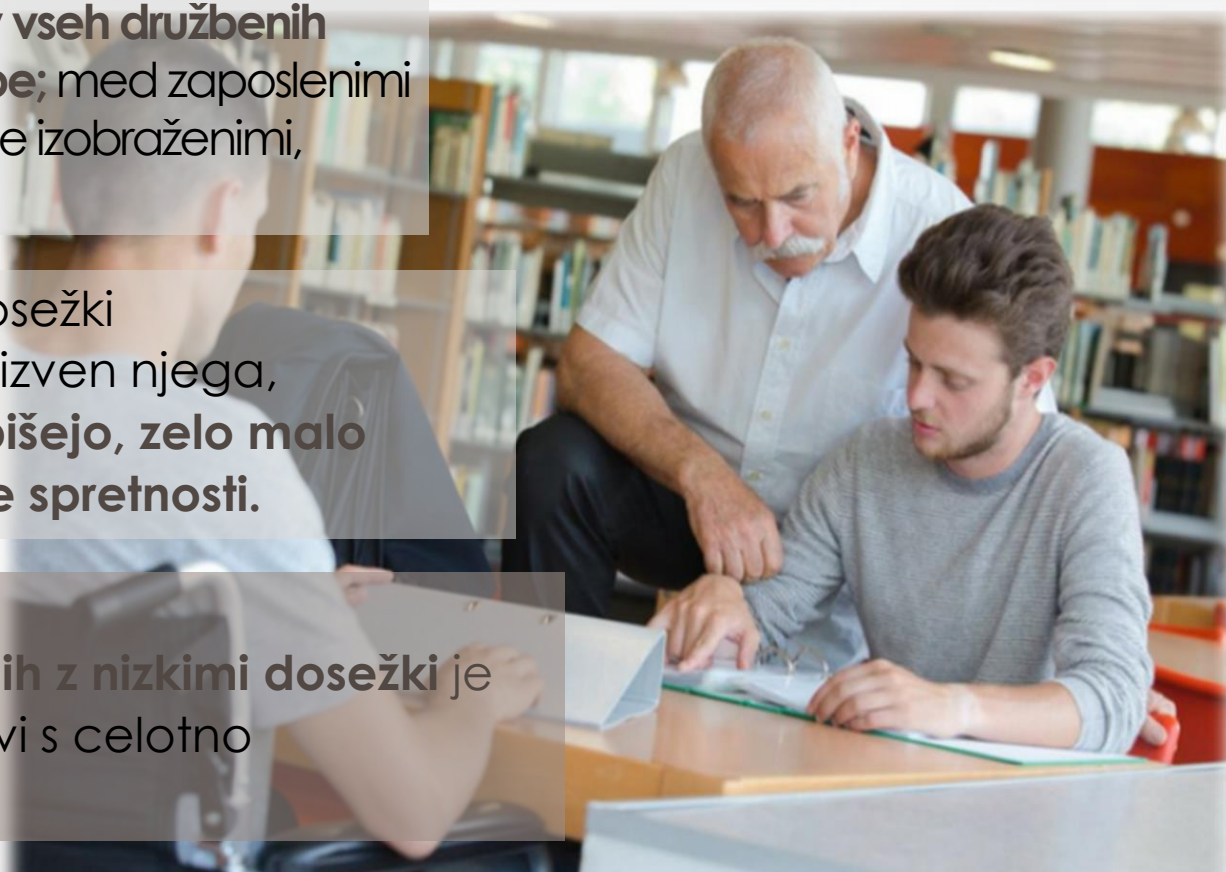

Odrasli z nizkimi dosežki so v vseh družbenih skupinah in segmentih družbe; med zaposlenimi in brezposelnimi, manj in bolj izobraženimi, starejšimi in med mladimi.

Številni odrasli z nizkimi dosežki **ne berejo** niti pri delu niti izven njega, številni praktično nič **ne pišejo**, zelo malo uporabljajo matematične spretnosti.

Raba spretnosti pri odraslih z nizkimi dosežki je **bistveno nižja** v primerjavi s celotno populacijo.

Bolje od OECD povprečja obvladujejo osnovni dve dimenziji bralne veščine, poznavanje besedišča in procesiranje stavkov, **pri razumevanju odstavkov ali delov besedila pa so pod povprečjem.**

Analiza nekaterih značilnosti dela in razvoj kompetenc

- Slovenci med vsemi državami pri delu veliko uporabljamo IKT (2 mesto), vendar **zelo malo časa namenjamo reševanju kompleksnih problemov** (26 mesto);
- veliko pozornosti je namenjeno situacijskemu učenju (6 mesto), pri čemer pa je značilna **nizka avtonomija oblikovanja dela** (23 mesto) in **nizka možnost izbire delovnega časa** (med nižje izobraženimi 29 mesto);
- **branju** pri delu namenja posebno **malo časa tisti z nižjo izobrazbo** (29 mesto);

PIAAC, učinki slabo razvitih spretnosti

Za posameznike, ki imajo slabše besedilne spretnosti, je večja verjetnost, da:

- da so slabega zdravja,
- manj zaupajo drugim,
- da nimajo vpliva na politične procese in
- da ne sodelujejo v dejavnostih društev ali kot prostovoljci.

PIAAC, družbeni učinki slabo razvitih spretnosti

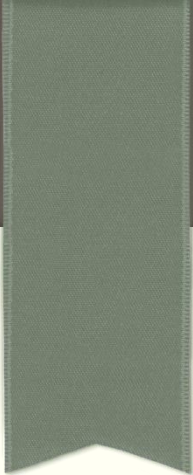

V Sloveniji se potrjuje, da je **pogostost rabe** spretnosti pri odraslih z nizkimi dosežki, enako močan dejavnik socialnih in ekonomskih učinkov kot **raven spretnosti**.

Za bolj produktivne ljudi je značilno, da pri delu tudi več berejo.

Delavci, ki pogosteje berejo pri delu, imajo pogosteje tudi višji zaslužek.

KAKO DO BOLJŠIH SPRETNOSTI ODRASLIH

Kaj nam kaže raziskava PIAAC?

- **So države, kjer vsi odrasli, tako revni kot bogati, razvijejo dobre spretnosti.** Družba lahko razvije potencial spretnosti vseh prebivalcev.
- Raziskava je tudi pokazala, da imajo **tisti z boljšimi spretnostmi boljše priložnosti v življenju.**
- Družba je dolžna **tudi svojim odraslim članom zagotoviti razvoj njihovih spretnosti.**
- Raziskava PIAAC pa dokazuje, da lahko dosežemo dobre rezultate, **če vlagamo v ljudi.**

Kako razvijati spretnosti tako obsežnega dela populacije?

---

1. Prepoznavanje potreb, ugotavljanje primanjkljajev v spretnostih pri odraslih vseh generacij in svetovanje za izobraževanje.

2. Zagotavljanje primernih izobraževalnih in učnih priložnosti ter omogočanje dostopnosti do programov in drugih priložnosti.

3. Ustvarjanje spodbudnega okolja za razvoj bralnih in drugih spretnosti odraslih v lokalnem okolju, na delovnem mestu...

Prepoznavanje potreb / diagnosticiranje primanjkljajev pri odraslih

---

Primeri:

Projekt **Ocenjevanje spretnosti spletni vprašalnik (2016-2018)**

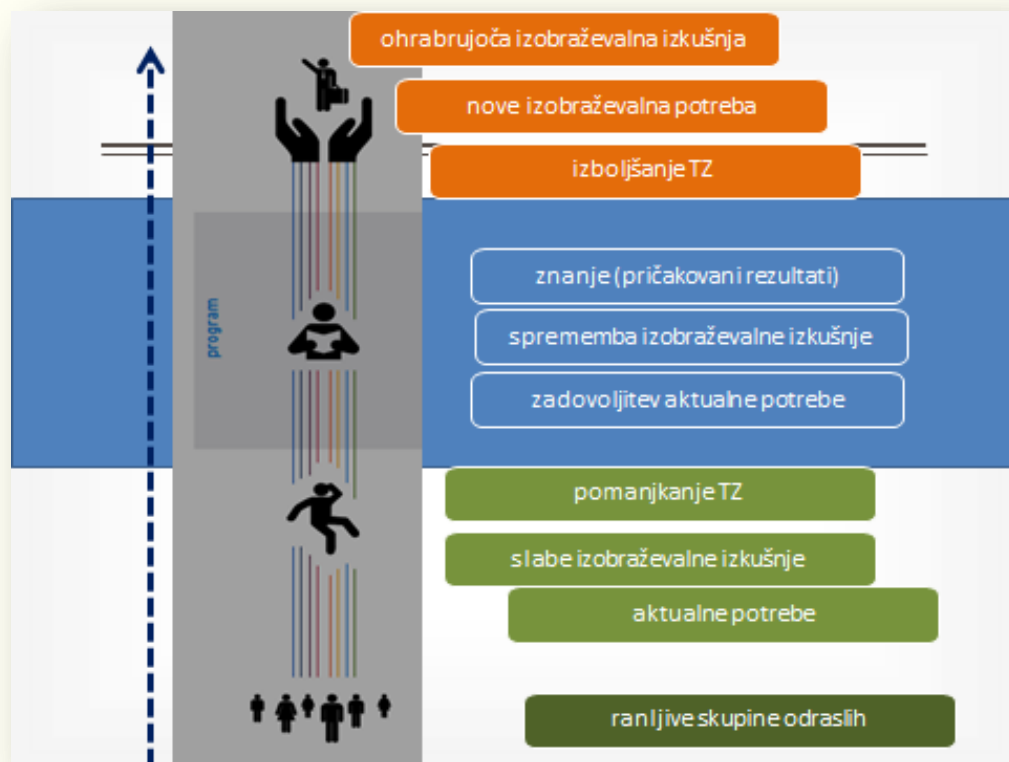
- Je projekt OECD in Evropske komisije.
- Nastal je po letu 2013 po prvi objavi rezultatov PIAAC z namenom, da se inštrumente, ki so sicer zasnovani za testiranje na velikih vzorcih populacije, posebej prilagodi za **testiranje spretnosti posameznikov s pomočjo računalniške aplikacije**.
- Na voljo bo tekom leta 2018.

Primerne izobraževalne priložnosti

Primer:

Izviren slovenski model izobraževanja ranljivih skupin odraslih v Sloveniji (programi pismenosti, študijski krožki, programi dialoškega branja...)

„Ključna sprememba, ki nastane kot posledica posameznikove vključitve v izobraževanje, je sprememba izobraževalne izkušnje. Do te vodilne spremembe prihaja od znotraj – od negativnih, frustrirajočih doživetij med šolanjem k zanimivim, osvobajajočim se in vizije polnim doživetjem v skupini dobro delujočih učečih se – in je lahko ena od temeljnih poti iz začaranega kroga.“ (Javrh, 2011).

Ustvarjanje izobraževalnih priložnosti

Primer:

Izobraževalni filmi in gradiva razvoj temeljnih zmožnosti

Izobraževalni filmi za razvoj temeljnih zmožnosti odraslih

---

3. Spodbudno okolje

- Dostopnost tiskanih virov v knjižnicah in knjigarnah, na delovnih mestih
- Prilagajanje klasične literature za manj zmožne bralce
- Poleg bogastva različnih tiskanih virov, omogočati dostopnejše e-knjige prek tablic in pametnih telefonov
- Zvočne knjige s klasično in drugo literaturo

Hvala za pozornost!

Izbor virov

- Raziskava spretnosti odraslih – Metodologija in rezultati na kratko, ACS 2016
- The Survey of Adult Skills - Skills Matter , OECD 2016
- Raziskava spretnosti odraslih, vodnik za bralca, ACS 2016
- Raziskovalno poročilo PIAAC za Slovenijo - Metodologija in izvedba raziskave, Tematske študije ter Priporočila , ACS (v pripravi. 2017)

Uporabne povezave:

- Spletna stran PIAAC Slovenija:
<http://piaac.acs.si/>
- Spletna stran o pismenosti odraslih: Andragoški kolokvij na temo PIAAC:
<http://pismenost.acs.si> (v pripravi konec 2017)
- Spletna stran PIAAC OECD:
<http://www.oecd.org/skills/piaac/>